

2025-06-19
A2025/00141
A2025/00674

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällsfrågor
Box 206
351 05 Växjö

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor att förebygga och motverka rasism mot samer

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förebygga och motverka rasism mot samer. I uppdraget ingår att genomföra kunskapshöjande insatser riktade till kommuner och regioner om bland annat det samiska folket och dess kultur, historia och rättigheter som urfolk, samt om hur rasism mot samer kan ta sig uttryck och påverka samers livsvillkor.

Insatserna ska bidra till att stärka förutsättningarna för anställda inom kommuner och regioner att förebygga och motverka rasism mot samer, med fokus på unga samer. Arbetet ska bygga vidare på myndighetens tidigare insatser på området och på aktuell kunskap om samers utsatthet för rasism och hatbrott.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Barnombudsmannen, Forum för levande historia, Sametinget, representanter för samiska ungdomar och samiska organisationer.

MUCF ska senast den 1 mars 2027 delredovisa och senast den 1 mars 2028 slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) med kopia till Socialdepartementet och Forum för levande historia. I delredovisningen ska ingå en redogörelse för genomförda insatser och i vilken utsträckning de har nått anställda inom kommuner och regioner. I slutredovisningen ska ingå en analys av hur arbetet har bidragit till att anställda inom offentliga verksamheter fått bättre kunskap och verktyg för

att kunna motverka rasism mot samer. För uppdraget får MUCF under 2025 använda högst 1 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet för budgetåret 2025 uppförda anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m., anslagsposten 10. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Skälen för regeringens beslut

Av regeringens handlingsplan mot rasism och hatbrott (A2024/01394) framgår att samers utsatthet för rasism kan böttna i fördomar och okunskap om samisk historia och kultur och ta sig uttryck i att samer blir utsatta för kränkande behandling, nedlåtande rasistiska kommentarer eller diskriminering. Risken att utsättas för rasism och hatbrott kan leda till att vissa samer väljer att dölja sin samiska identitet.

En undersökning genomförd av Folkhälsomyndigheten (2023) visar att en större andel samer än befolkningen i övrigt uppger att de under de senaste tre månaderna blivit bemötta eller behandlade så att de känt sig kränkta (26,2 procent jämfört med 18,1 procent). Studien ”Det är hemskt och magiskt samtidigt: en rapport om unga samers hälsa” från Umeå universitet (2025) visar att sex av tio unga samer har upplevt diskriminering eller rasism. Var fjärde har blivit kränkt på grund av sin etniska bakgrund under de senaste tre månaderna.

I februari 2025 redovisade MUCF ett uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att ge kommuner och regioner stärkta förutsättningar att förebygga och motverka rasism mot samer, med ett särskilt fokus på unga. Inom ramen för uppdraget tog myndigheten fram en behovsanalys som bl.a. visade på behov av ökad kunskap om samers historia, kultur och rättigheter inom flera samhällsarenor, ökad kunskap om vad rasism mot samer är och hur den tar sig uttryck, samt förbättrat bemötande av unga samer inom bland annat skolan och hälso- och sjukvården. Utifrån analysen har

myndigheten genomfört kunskapshöjande insatser riktade till bl.a. hälso- och sjukvården och skolan.

MUCF konstaterar i sin slutredovisning att arbetet med att förebygga och motverka rasism mot samer kräver långsiktighet och samverkan på alla arenor där unga befinner sig och föreslår därför ett långsiktigt regeringsuppdrag.

Av handlingsplanen mot rasism och hatbrott framgår att generella insatser mot rasism behöver kompletteras med riktade insatser som synliggör och motverkar specifika former av rasism, däribland rasism mot samer. Det framgår också att det är viktigt att särskilt uppmärksamma barns och ungas utsatthet för rasism och diskriminering, inte minst då denna utsatthet riskerar att i hög grad påverka deras villkor och möjligheter i skolan och i livet i stort. Det anges även att regeringen kommer att överväga behov av ytterligare åtgärder utifrån slutredovisningen av ovan nämnda uppdrag till MUCF.

Det är viktigt att anställda inom olika offentliga verksamheter, bl.a. inom kommuner och regioner, har kunskap och verktyg för att kunna förebygga och motverka rasism. MUCF bör därför få i uppdrag att genomföra insatser som ska bidra till att förebygga och motverka rasism mot samer.

Regeringen beräknar att avsätta totalt 4 500 000 kronor för uppdraget från det under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet uppförda anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m., under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Lotta Edholm

Maria Engvall

Kopia till

Socialdepartementet/S HC ICU, S SOF FB

Kulturdepartementet/SNA

Barnombudsmannen

Forum för levande historia

Kammarkollegiet

Sametinget